

ETIKOS INFRASTRUKTŪRA VILNIAUS MIESTO GIMNAZIJOSE

DR. LORETA TAUGINIENĖ, MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETAS

INGA GAIŽAUSKAITĖ, LIETUVOS SOCIALINIŲ TYRIMŲ CENTRAS

INGA GAIŽAUSKAITĖ

- Sociologė, nuo 2015 m. akademinės etikos tyrimai. 2015–2016 m. vadovavo tyrimo „Akademinė etika Mykolo Romerio universitete 2016: patirtys ir perspektyvos“ darbo grupei. Nuo 2016 m. Europos akademinio sąžiningumo tinklo (Erasmus+) tyrėja.

Naujausi darbai:

- Gaižauskaitė, Inga; Tauginienė, Loreta. **The maze of definitions on academic integrity and related terms - is It easy to apply in practice?** // EDULEARN17 : 9th international conference on education and new learning technologies : July 3rd-5th, 2017 - Barcelona, Spain : conference proceedings. Valencia : IATED, 2017.
- Gaižauskaitė, Inga; Bieliauskaitė, Jolanta; Valavičienė, Natalija. **Understanding academic integrity: perceptions of university students and lecturers** // EDULEARN17 : 9th international conference on education and new learning technologies : July 3rd-5th, 2017 - Barcelona, Spain : conference proceedings. Valencia : IATED, 2017.
- Tauginienė, Loreta; Gaižauskaitė, Inga; Glendinning, Irene; Kravjar, Julius; Ojsteršek, Milan; Ribeiro, Laura; Odineca, Tatjana; Franco, Marina; Cosentino, Marco; Sivasubramaniam, Shiva. **Glossary for academic integrity : report.** [Brno] : Erasmus+ project “European Network for Academic Integrity”, 2018.

TYRIMO PROBLEMA

TARPTAUTINIŲ TYRIMŲ APŽVALGA

MOKYTOJAI

- Supranta, kas yra nesąžiningas elgesys ir kokios jo formos, TAČIAU nesusieja su darbo aplinka (mokykla) (Evans & Craig, 1990; Crawshaw, 2015)
- Menkos pedagoginės kompetencijos ir su tuo susijęs neimlumas šiuolaikinėms technologijoms sudaro sąlygas toleruoti (neutralizuoti) nesąžiningą elgesį (Murdock et al., 2004; Sisti, 2007; Högberg, 2011)

ADMINISTRACIJA

- Administracija yra viena iš etikos vadybos grandžių, formuojanti mokytojo vaidmenį ir jo profesijos prestižą (Schab, 1991), TAČIAU savęs tokia nematanti
- Aiškios tvarkos dėl nesąžiningo elgesio prevencijos ir intervencijos poreikis mokyklose (McCabe et al., 2001; Sisti, 2007; Lai & Weeks, 2009; Williamson & McGregor, 2011)

METODOLOGINIS PAGRINDIMAS

DUOMENŲ RINKIMAS

- **Vilniaus miesto valstybinės gimnazijos (32)**
- **Viešai prieinami vidaus dokumentai (136)**
  - Statutai
  - Lankomumo taisyklės
  - Mokinių pažangos ir pasiekimų vertinimo tvarkos
  - Mokinių elgesio taisyklės
  - Patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos aprašas
  - Rašto darbų aprašai (pvz., projektiniai darbai, kūrybiniai-tiriamieji darbai, atsiskaitomieji darbai)

DUOMENŲ ANALIZĖ

- Kokybinė turinio analizė
- Analizuoti dokumentai
  - Mokinių pažangos ir pasiekimų vertinimo tvarkos
  - Mokinių elgesio taisyklės (įskaitant etikos kodeksus ir vidaus tvarkos taisykles)
  - Rašto darbų aprašai (pvz., projektiniai darbai, kūrybiniai-tiriamieji darbai, atsiskaitomieji darbai)
  - Bibliotekos taisyklės

TYRIMO REZULTATAI (1)

MOKINIŲ ELGESIO TAISYKLĖS

- Sąsajos su amoralaus elgesio netoleravimu, sąžiningu ir etišku elgesiu, sąžiningu mokymusi ir užduočių atlikimu, necenzūrine kalba, azartiniais žaidimais, viešu intymių santykių demonstravimu, kramtomosios gumos kramtymu, muštynėmis ir pan.
- Draudžiama naudotis neleistinomis priemonėmis per pamokas (pvz., mobilieji telefonai (įskaitant skaičiuotuvo funkciją), ausinukai, grotuvai ir pan.), TAČIAU aiškiai neįvardijama, ko šiuo draudimu siekiama
- Minimios nuostatos, susijusios su asmens duomenų apsauga, TAČIAU gimnazijos aiškiai nenustato draudimo plagijuoti, nusirašinėti ar kitaip sukčiauti

MOKINIŲ PAŽANGOS IR PASIEKIMŲ VERTINIMO TVARKOS

Netinkamo elgesio formos	Gimnazijų skaičius
Vėlavimas pakartotinai atsiskaityti (pvz., testą)	7
Nepagrįstas testo praleidimas	4
Neleistinų priemonių naudojimas per testą	3
Nusirašinėjimas	3
Rašto darbo įteikimo vėlavimas	1
Rašto darbo plagiatas	1
Nesąžiningai atlikta užduotis	1

TYRIMO REZULTATAI (II)

RAŠTO DARBŲ APRAŠAI

- Trečdalis gimnazijų turi tokius aprašus, TAČIAU ne visuomet reikalaujama pateikti literatūros sąrašą, cituoti arba reikalaujama cituoti paveiksluką, o apie šaltinio citavimą tekste neminima
- Esami reikalavimai nėra tiesiogiai susiejami su vertinimo kriterijais (nėra minimos sankcijos, vertinimo mažinimas ar pan.)

BIBLIOTEKOS TAISYKLĖS

- Nėra pakankamai dėmesio skiriama kaip tinkamai naudoti šaltinius, nors mokinys gali gauti konsultaciją dėl šaltinių paieškos
- Daugiausia dėmesio skiriama žalos atlyginimui praradus ar sugadinus bibliotekos išteklius
- Visa eilė draudimų, susijusių su IKT naudojimu: negalima įdiegti programų, naudotis kompiuteriu žaidimams, filmų žiūrėjimui, naršyti po neigiamo poveikio interneto puslapius ir pan.

IR?

- Akcentuojama teisinė atsakomybė už muštynes, draudžiamų medžiagų vartojimą, bet ne už autorystės pasisavinimą (baudž. ats.), rašto darbo pirkimą, pardavimą (admin. ats. tik AM)
- Nors mokyklos ir universiteto sankcijos varijuoja, tačiau švietėjiška veikla neplėtojama
- (Efektyvios) etikos infrastruktūros ir apskritai etikos vadybos nebuvimas sudaro terpę formuotis nesąžiningam elgesiui kaip normai; universitetai susiduria su susiformavusio požiūrio į tokį elgesį pasekmėmis

IŠVADOS

- Etikos vadybos procesai Vilniaus miesto gimnazijose yra iš esmės neišplėtoti
  - Nėra aiškaus atsakomybės pasidalijimo tarp mokyklos bendruomenės narių, ypač administracijos, mokytojų ir mokinių
  - Nėra nuoseklumo užtikrinant nesąžiningo elgesio prevenciją ir intervenciją
- Mokymosi / mokymo kokybė (tiek vidurinį išsilavinimą teikiančiose mokyklose, tiek aukštosiose mokyklose) ir jos vadyba neatsiejama nuo pamatinių etikos nuostatų formavimo

AČIŪ UŽ DĒMESI

- lotaugi@mruni.eu
- inga.gaizauskaite@lstc.lt

ŠALTINIAI

- Crawshaw, M. (2015). Secondary school teachers' perceptions of student misbehaviour: A review of international research, 1983 to 2013. *Australian Journal of Education*, 59(3): 293-311.
- Evans, E. D., and Craig, D. (1990). Teacher and Student Perceptions of Academic Cheating in Middle and Senior High Schools. *Journal of Educational Research*, 84(1): 44-52.
- Högberg, R. (2011). Cheating as subversive and strategic resistance: vocational students' resistance and conformity towards academic subjects in a Swedish upper secondary school. *Ethnography and Education*, 6(3): 341-355.
- Lai, K. W., and Weeks, J. J. (2009). High school students' understanding of e-plagiarism: Some New Zealand observations. *CINZS: LTT*, 21(1), 1-15.
- McCabe, D. L., Trevino, L. K., and Butterfield, K. D. (2001). Cheating in academic institutions: A decade of research. *Ethics and Behavior*, 11: 219.
- Murdock, T. B. Miller, A., and Kohlhardt, J. (2004). Effects of Classroom Context Variables on High School Students' Judgments of the Acceptability and Likelihood of Cheating. *Journal of Educational Psychology*, 96(4): 765-777.
- Schab, F. (1991). Schooling without learning: Thirty years of cheating in high school. *Adolescence*, 26(104): 839-847.
- Sisti, D. A. (2007). How Do High School Students Justify Internet Plagiarism? *Ethics & Behavior*, 17(3): 215-231.
- Williamson, K., and McGregor, J. (2011). Generating knowledge and avoiding plagiarism: smart information use by high school students. *School Library Research: Research Journal of the American Association of School Librarians*, 14. 1-22.